

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

เพ็ญศรี จันทรวาง

ผศ.สุกนธ์ จงตระกูล

ผู้ตรวจ

รศ.ธิดา โมสิกรัตน์

รศ.นภลัย สุวรรณธาดา

ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช

บรรณาธิการ

ดร.ชลธิชา สดมสุข

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

เพ็ญศรี จันทรวง.

หนังสือเรียนภาษาไทย ม.๖ ภาคเรียนที่ ๒.--กรุงเทพฯ : แม็ค,
๒๕๕๕.

๑๖๐ หน้า.

๑. ภาษาไทย--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา).

I. สุวคนธ์ จงตระกูล, ผู้แต่งร่วม. II. ชื่อเรื่อง.

495.91807

ISBN 978-974-412-463-0

สงวนลิขสิทธิ์ : มีนาคม ๒๕๕๕

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็น
ส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาต
เป็นลายลักษณ์อักษร

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด
MAC PRESS CO., LTD.

ส่งมอบต้นฉบับส่งขาย ไปรษณีย์ลาดพร้าว

ในนาม บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

เลขที่ ๙/๙ อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว ๓๘ ถนนลาดพร้าว

แขวงจันทราเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๓-๒๕๓๘-๒๐๒๒-๗ โทรสาร ๐-๒๕๓๘-๒๐๒๒

E-mail : macpress@MACEducation.com www.MACEducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท บอัสการพิมพ์ จำกัด

คำนำ

เจตนารมณ์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ต้องการสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว ต้องมุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงต้องมุ่งเน้นทักษะกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

ดังนั้น เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด จึงมอบหมายให้คณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย ร่วมกันจัดทำหนังสือเรียนชุดนี้เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทั้ง ๕ สาระ ได้แก่ สาระที่ ๑ การอ่าน สาระที่ ๒ การเขียน สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบไปด้วยหนังสือเรียนทั้งหมด ๖ เล่ม ปีละ ๒ เล่ม โดยสาระการเรียนรู้ในแต่ละปี ครอบคลุมสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ในแต่ละเล่มได้จัดแบ่งเนื้อหาสาระทั้งวรรณคดีและวรรณกรรม ความรู้หลักการใช้ภาษาเป็นหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มุ่งเน้นกระบวนการคิด ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน รักการเขียน รักการศึกษาค้นคว้า

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนแม็คเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจใฝ่เรียนรู้ทั่วไป

เพ็ญศรี จันทรวง
ผศ.สุวคนธ์ จงตระกูล

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒
ตรงตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

คำชี้แจง

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้
สาระที่ ๑ การอ่าน	ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
สาระที่ ๒ การเขียน	ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด	ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย	ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม	ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สำหรับครูผู้สอนและผู้ปกครอง

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒ เล่มนี้ บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด ได้จัดทำและพัฒนาขึ้นใหม่ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยในการจัดทำและพัฒนาหนังสือเรียนแม็คครั้งนี้ นอกจากจัดเนื้อหาให้ตรงกับสาระแกนกลาง และตัวชี้วัดชั้นปีที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้ว ยังได้นำผลการวิจัยประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ซึ่งบริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยมาดำเนินการพัฒนาหนังสือเรียนชุดนี้ ดังนี้

๑. จัดทำสาระการเรียนรู้ให้ตรงตามตัวชี้วัดชั้นปีและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ทุกระดับที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดให้เรียนในแต่ละปี

๒. จัดทำตัวชี้วัดชั้นปีเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และสะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักและความ พยายามของสถานศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

๓. จัดให้มีกิจกรรมเพื่อฝึกกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนบรรลุตาม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตร ซึ่งสามารถศึกษารายละเอียดได้จากแผนการจัดการ เรียนรู้ที่สำนักพิมพ์ได้จัดทำขึ้นตามแนวทางการวางแผนแบบย้อนกลับ (Backward Design) ทั้งนี้ ผู้สอนควรชี้แจงและให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติได้จริง

๔. จัดทำเนื้อหาเพิ่มเติมนอกเหนือจากหนังสือเล่มนี้ โดยสำนักพิมพ์เป็นผู้รับผิดชอบคุณภาพ เองในรูปแบบ MAC e-knowledge ผู้สอนและผู้เรียนที่มีความสนใจจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สามารถหาข้อมูลได้ที่ www.MACeducation.com/e-knowledge หรือเชื่อมต่อกับ Web Site ของสำนักพิมพ์ คือ www.MACeducation.com ซึ่งมีฐานข้อมูลที่ท่านสามารถ Download มาศึกษาได้

๕. เพื่อสนองนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ นโยบายให้มีการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาทุกระดับ ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบภาระงานที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยแทรกไว้ในกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจบางหน่วยที่มีเนื้อหาสอดคล้อง

โดยใช้ตราสัญลักษณ์โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
 กำกับไว้ เพื่อเป็นจุดสังเกตสำหรับผู้สอนจะได้แนะนำผู้เรียน และผู้สอนควรเพิ่มเติมรายละเอียด
 เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

๖. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ โดยแนวทางการวางแผนแบบย้อนกลับ (Backward Design)
 ของ Grant Wiggins และ Jay McTighe ทั้งนี้ ในแผนการจัดการเรียนรู้ยังได้เพิ่มภาระงาน ๒ ลักษณะ
 สำหรับผู้สอนนำไปประยุกต์ดัดแปลง เพื่อการพัฒนาเป็นนวัตกรรมการศึกษาสำหรับแก้ปัญหาใน
 ชั้นเรียนคือ

- นวัตกรรมเพื่อฝึกการคิดวิเคราะห์
- นวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

๗. เพื่อส่งเสริมให้ผู้สอนได้ทำวิจัยในชั้นเรียนและเขียนรายงานที่มีรูปแบบเหมาะสม ทาง
 สำนักพิมพ์ได้จัดทำแบบฟอร์มแนวทางการเรียนรายงานเพิ่มไว้ให้ทุกหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้
 ผู้สอนตระหนักว่า ควรใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความไว้วางใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้
 ของสำนักพิมพ์ และจึงขอตั้งปณิธานว่า จะสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
 ต่อวงการศึกษาดลอดไป

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตรงความหมาย

ตรงตามมาตรฐาน ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒

- ความหมายของถ้อยคำ
- วิธีการใช้ถ้อยคำ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ คำทับศัพท์ ศัพท์บัญญัติ และคำศัพท์บัญญัติทางวิชาการเฉพาะกลุ่ม

ตรงตามมาตรฐาน ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๕ และ ๖

- คำทับศัพท์
- ศัพท์บัญญัติ
- คำศัพท์บัญญัติทางวิชาการเฉพาะกลุ่ม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การใช้ประโยคให้ได้ใจความสมบูรณ์

ตรงตามมาตรฐาน ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒

- ประโยคที่มีข้อบกพร่อง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การพูดโต้แย้ง

ตรงตามมาตรฐาน ท ๓.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๕ และ ๖

- ลักษณะการพูดโต้แย้ง
- หลักการพูดโต้แย้ง
- ภาษาในการพูดโต้แย้ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การเขียนจดหมายธุรกิจ

ตรงตามมาตรฐาน ท ๒.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑

- การเขียนจดหมายธุรกิจ

หน้า

๑

๒

๖

๘

๑๐

๒๔

๒๗

๒๘

๓๐

๔๑

๔๒

๔๔

๕๒

๕๔

๕๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ สารคดีบุคคล

ตรงตามมาตรฐาน ท ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๓, ท ๒.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑ และ ๕

- เนื้อหาสารคดีบุคคล
- รูปแบบและโครงสร้างของสารคดีบุคคล
- การตั้งชื่อเรื่อง
- การใช้ภาษา
- ตัวอย่างสารคดีบุคคล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การอ่านเชิงวิจารณ์ : นวนิยาย

ตรงตามมาตรฐาน ท ๕.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑ และ ๔

- การวิจารณ์นวนิยาย
- องค์ประกอบของนวนิยาย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา

ตรงตามมาตรฐาน ท ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑ และ ๖, ท ๕.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ๓ และ ๔

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน
- เนื้อเรื่องย่อของเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน
- คำประพันธ์เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ กาพย์เห่เรือ

ตรงตามมาตรฐาน ท ๑.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ท ๕.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๑, ๓ และ ๔

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกาพย์เห่เรือ
- คำประพันธ์เรื่องกาพย์เห่เรือ

บรรณานุกรม

ดัชนี

หน้า

๖๖

๖๗

๗๐

๗๕

๗๖

๗๘

๘๖

๘๗

๘๘

๑๐๐

๑๐๑

๑๐๖

๑๐๗

๑๒๕

๑๓๐

๑๓๖

๑๔๕

๑๕๐

การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง ตรงความหมาย

ความหมายของถ้อยคำ
(มฐ. ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒)

การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้อง
ตรงความหมาย

วิธีการใช้ถ้อยคำ
(มฐ. ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒)

ตัวชี้วัดชั้นปี

ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคตรงตามวัตถุประสงค์ (มฐ. ท ๔.๑ ตัวชี้วัดข้อ ๒)

การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตรงความหมาย

ถ้อยคำ หมายถึง คำพูดที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันทั้งในด้านกิจธุระและในด้านกิจการอื่นๆ ถ้อยคำมีความหมายได้หลายอย่าง อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการนำไปใช้ในการสื่อสารกัน และเมื่อเรียงเข้าประโยคก็จะมีคามหมายตามเจตนาของผู้ส่งสาร ผู้ที่มีความรู้เรื่องถ้อยคำ รู้จักถ้อยคำ และเข้าใจความหมายของถ้อยคำดีก็จะสามารถเลือกถ้อยคำมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของถ้อยคำ

ความหมายของถ้อยคำแบ่งออกเป็น ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความหมายโดยตรง หมายถึง ความหมายของคำที่ปรากฏตามพจนานุกรม และมักเป็นความหมายแรกที่คนทั่วไปนึกถึง เช่น

หมูกินอาหารจุ

“หมู” หมายถึง สัตว์สี่เท้า ในจำพวกแทมมีกับ กินรำเป็นอาหาร

เขาเลี้ยง**ลิง**ไว้หลายตัว

“ลิง” หมายถึง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ลักษณะคล้ายคน แขนยาวว ดินหน้าและดินหลังใช้จับเกาะได้

คำที่มีความหมายโดยตรงอาจแบ่งออกได้ ดังนี้

๑.๑ คำที่มีความหมายเหมือนกัน เรียกว่า “คำไวพจน์” เช่น

ผู้หญิง	- ยุกา นารี กัญญา วนิดา สตรี ฯลฯ
งาม	- ดำรุ ตระการ วิไล ลำพา ลำวณย์ ฯลฯ
ภูเขา	- บรรพต ศิขริน สิงขร พนม คีรี ฯลฯ
น้ำ	- อุทก วารี ชล สินธุ์ ฯลฯ
ท้องฟ้า	- นภา ทิฆัมพร คัคณางค์ โพยม อัมพร ฯลฯ
ดวงอาทิตย์	- ทิพากร ทินกร สุริยะ รวี ตะวัน ฯลฯ
ดวงจันทร์	- จันทรา เพ็ญ รัชนี โสม ศศิธร ฯลฯ

๑.๒ คำที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น

ขึ้น-ลง, แก่-อ่อน, อ้วน-ผอม, มีด-สว่าน, ยาว-สั้น, ขยัน-ขี้เกียจ

๑.๓ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คำในภาษาไทยจำนวนมากมีความหมาย

ใกล้เคียงกัน แต่สื่อความหมายต่างกัน หรือควรใช้ในโอกาสที่ต่างกัน เมื่อนำคำดังกล่าวไปใช้จึงต้องคำนึงถึงความหมาย และบริบทในประโยคให้ถูกต้องและเหมาะสม

ตัวอย่างการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน

ผลอ	มีความหมายว่า หลงลืมไปชั่วขณะ ตัวอย่างประโยค เพราะตำรวจ ผลอ ผู้ต้องหาจึงแย่งปืนได้
เฟอเรือ	มีความหมายว่า ขาดความเอาใจใส่ในสิ่งที่ต้องทำ ตัวอย่างประโยค การทำงานเกี่ยวกับการเงินต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบมากจะ เฟอเรือ ไม่ได้
ผัด	มีความหมายว่า ขอเลื่อนเวลาไป ตัวอย่างประโยค ผมไม่ได้้นำการบ้านมาส่ง ต้องขอ ผัด ไปส่งพรุ่งนี้
ผลัด	มีความหมายว่า เปลี่ยนแทนที่ ตัวอย่างประโยค เมื่อผมอยู่เวรจนถึง ๓ โมง เขาก็มา ผลัด ให้ผมตามที่ตกลงกันไว้
ผุด	มีความหมายว่า โผล่, ทะลุหรือสูงเด่นขึ้นมาปรากฏอยู่บนพื้นดินพื้นน้ำ ตัวอย่างประโยค ดึกใหญ่ๆ ผุด ขึ้นปีละหลายหลัง จนกรุงเทพฯ มีตึกมากมาย
ผลุด	มีความหมายว่า มุดเข้าหรือออกโดยเร็ว ตัวอย่างประโยค พอเขาวิ่งมาถึงกองฟาง ก็รีบ ผลุด เข้าไปซ่อนอยู่ในนั้น
ราด	มีความหมายว่า เทของเหลวๆ เช่น น้ำ ให้กระจายแผ่ไปโดยทั่ว ตัวอย่างประโยค วันนั้นฉันซื้อถ้วยเดียว ราด หน้ามาฝากเธอ
ลาด	มีความหมายว่า ปูแผ่ออกไป ตัวอย่างประโยค ถนนนี้เป็นถนน ลาด ยางมะตอยตลอดสาย
กบ	มีความหมายว่า เต็มมาก เต็มแน่น ตัวอย่างประโยค คนชกกันจนเลือด กบ ปาก
กลบ	มีความหมายว่า กิริยาที่เอาสิ่งที่เป็นผงโรยทับข้างบนเพื่อปิดบัง, เอาดินหรือสิ่งอื่นๆ ใส่ลงไปในที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ตัวอย่างประโยค นี่เธอ ช่วยเอาดินไป กลบ หลุมที่ขุดไว้ทีเถอะ
เมิน	มีความหมายว่า ไม่มองหรือหันหน้าไปทางอื่นด้วยความไม่พอใจ รังเกียจ หรือไม่แยแส

	ตัวอย่างประโยค	หล่อนคงไม่ชอบเขาแน่ๆ สวนทางกันที่ไร หล่อน เมิน หน้าหนีทุกครั้งไป
เมือน	มีความหมายว่า	ไม่มองหรือหันหน้าหนีไปทางอื่นด้วยความหวาดเสียว ขยะแขยงกลัว หรือสงสาร
	ตัวอย่างประโยค	หล่อน เมือน หน้าไปจากศพที่อยู่กลางถนนด้วยความขยะแขยง
รื่อง	มีความหมายว่า	รอยลึกเป็นช่องทางไปตามยาว
	ตัวอย่างประโยค	พื้นบ้านฉันทำด้วยไม้ยาง ถึงหน้าแล้งไม่หด กระดานห่างกันเป็น รื่อง ทุกแห่ง
ล่อง	มีความหมายว่า	ช่องตามพื้นที่ทำไว้สำหรับให้สิ่งของลอดลงได้
	ตัวอย่างประโยค	ที่บ้านฉันทมี ล่อง สำหรับกวาดเศษผงลงใต้ถุน
เผยแผ่	มีความหมายว่า	ทำให้ขยายออกไปด้วยการนำเสนอความดีเด่นให้ปรากฏแก่ผู้รับ
	ตัวอย่างประโยค	พระธรรมทูตไป เผยแผ่ พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ
เผยแพร์	มีความหมายว่า	โฆษณาให้แพร่หลาย
	ตัวอย่างประโยค	โรงเรียนของเราได้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อ เผยแพร์ ความรู้ให้นักเรียน เช่น หนังสือความรู้ประกอบภาพการ์ตูน
คร่ำครี	มีความหมายว่า	เก่าเกินไป ไม่ทันสมัย เกี่ยวข้องกับความรู้ล้าสมัย
	ตัวอย่างประโยค	เขาเป็นคน คร่ำครี เกินไป ไม่เหมาะที่จะเป็นผู้นำคน
คร่ำคร่า	มีความหมายว่า	เก่าแก่จนชำรุดทรุดโทรม เกี่ยวข้องกับวัตถุที่เป็นรูปธรรม
	ตัวอย่างประโยค	บ้านหลังนี้เก่า คร่ำคร่า ไม่น่าดูเลย
บรรพชา	มีความหมายว่า	การบวชเป็นสามเณร
	ตัวอย่างประโยค	วัดแห่งนี้ได้จัดโครงการ บรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อนขึ้นทุกๆ ปี
อุปสมบท	มีความหมายว่า	การบวชเป็นพระภิกษุ
	ตัวอย่างประโยค	ผู้ชายที่สามารถ อุปสมบท ได้จะต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
พลุ่ง	มีความหมายว่า	อาการที่ไอน้ำหรือควันดันตัวพุ่งออกมาโดยแรง
	ตัวอย่างประโยค	พอน้ำเดือดไอน้ำก็ พลุ่ง ขึ้นมา
พลุ่งพล่าน	มีความหมายว่า	บันดาลโทสะจนนั่งไม่ติด
	ตัวอย่างประโยค	เขาอารมณ์ พลุ่งพล่าน เมื่อรู้ว่าถูกหลอก

ผาน	มีความหมายว่า	ตัด ฉีก ฉีก ฉีก ให้เป็นแผ่นหรือเป็นชิ้นเป็นอัน
	ตัวอย่างประโยค	แม่ ผาน กล้วยเพื่อนำไปทำกล้วยฉาบ
แล่	มีความหมายว่า	นอนใบมีดแล้วฉีกเอาออก
	ตัวอย่างประโยค	พ่อค้า แล่ เนื้อออกเป็นชิ้นๆ
ใส่ไคล้	มีความหมายว่า	หาความใส่ร้ายผู้อื่นด้วยเล่ห์กล
	ตัวอย่างประโยค	พรรคการเมืองนี้จ้างนักข่าวคนหนึ่งให้เขียนข่าว ใส่ไคล้ พรรคการเมืองคู่แข่ง
ใส่ความ	มีความหมายว่า	พูดหรือเขียนให้ร้ายป้ายสี กล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย
	ตัวอย่างประโยค	เขามีนิสัยไม่ดี ชอบ ใส่ความ คนอื่น
ไกล่เกลี่ย	มีความหมายว่า	พูดจาให้ปรองดองกัน พูดจาให้ตกลงกันได้
	ตัวอย่างประโยค	ตำรวจกำลัง ไกล่เกลี่ย คู่กรณี
เกลี้ยกล่อม	มีความหมายว่า	ชักชวนจูงใจให้รวมพวก พูดจูงใจให้คล้อยตามหรือปฏิบัติตาม
	ตัวอย่างประโยค	สมเด็จพระเจ้าตากสินเสด็จปราบปรามและ เกลี้ยกล่อม เจ้าชุมชนต่างๆ ให้อยอมสวามิภักดิ์

๑.๔ คำที่มีความหมายตามบริบท คือ คำที่ต้องพิจารณาคำหรือข้อความที่แวดล้อม จึงจะทราบความหมายที่แท้จริง เช่น การใช้คำว่า “ขึ้น” มีความหมายแตกต่างกันตามข้อความที่ล้อมรอบหรือข้อความบริบทหลายความหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาเดิน ขึ้น ชันบน	หมายถึง	ไปสู่เบื้องบน
มหาวิทยาลัยทุกแห่ง ขึ้น กับกระทรวงศึกษาธิการ	หมายถึง	อยู่ในสังกัด
ดวงอาทิตย์ ขึ้น ในตอนเช้า	หมายถึง	แรกปรากฏจากขอบฟ้า
ต้นไม้เหล่านี้ ขึ้น งามเหลือเกิน	หมายถึง	งอก
นายพราวน ขึ้น สายธนูจะยิงกวาง	หมายถึง	กึง (ทำให้งอเป็นรูปโค้ง)
ระยะนี้สินค้า ขึ้น ราคามาก	หมายถึง	เพิ่ม
เธอถ่ายรูปร ขึ้น	หมายถึง	ดูสวยกว่าตัวจริง

๑.๕ คำเรียกรวม คือ ลักษณะคำที่มีความหมายครอบคลุมความหมายของคำอื่น เช่น พาหนะ ครอบคลุมถึง รถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ จักรยาน ฯลฯ เครื่องไฟฟ้า ครอบคลุมถึง โทรทัศน์ วิทยุ เตารีด พัดลม ตู้เย็น ฯลฯ

ทรัพย์ ครอบคลุมถึง รถ เงิน บ้าน ที่ดิน สติปัญญา เสื้อผ้า ฯลฯ
 เครื่องสุภัณฑ์ ครอบคลุมถึง อ่างล้างหน้า อ่างอาบน้ำ ฟักบัว ก๊อกน้ำ โถส้วม ฯลฯ
 เครื่องประดับ ครอบคลุมถึง สร้อยคอ ตุ้มหู แหวน กำไล เข็มกลัด ฯลฯ
 เวชภัณฑ์ ครอบคลุมถึง ยา น้ำเกลือ เข็มฉีดยา ผ้าพันแผล เครื่องมือผ่าตัด ฯลฯ

๒. ความหมายโดยนัย หมายถึง ความหมายของคำที่ไม่ปรากฏตามตัวอักษร แต่เมื่อกล่าวแล้วจะทำให้นึกไปถึงอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความหมายแฝงอยู่ในคำนั้น เช่น

การบ้านวิชานี้**หมู**มาก

“หมู” หมายถึง ง่ายมาก

ผู้หญิงคนนี้**เปรี้ยว**

“เปรี้ยว” หมายถึง มีลักษณะปราดเปรี้ยว ทนสมัย อิสระ มั่นใจ (ใช้แก่ผู้หญิง)

๓. ความหมายเชิงอุปมา หมายถึง ความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับความหมายตามตัวของคำนั้นในบริบทอื่น เช่น

ลูกคือ**ดวงใจ**ของพ่อแม่

“ดวงใจ” หมายถึง สิ่งสำคัญที่สุด (เปรียบเทียบกับใจซึ่งเป็นอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย)

เธอสวยดุจ**เทพธิดา**

“เทพธิดา” หมายถึง ความดี ความสวยที่สุด (เปรียบเทียบกับความงามของเทพธิดาซึ่งมีความสวยงามที่สุดบนสวรรค์)

วิธีการใช้ถ้อยคำ

การใช้ถ้อยคำให้มีประสิทธิภาพนอกจากจะต้องมีความรู้เรื่องประเภทของคำข้างต้นแล้ว ยังต้องพิจารณารายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การใช้คำให้ตรงความหมาย คือ

๑.๑ ใช้คำให้ความหมายกระชับ หรือใช้บริบทช่วยให้ชัดเจน ไม่เกิดความหมายนัยประหวัด เช่น

เราต้องทำงานอย่างมีแผน อาจมีความหมายว่า มีการเตรียมตัวอย่างรอบคอบ หรืออาจมีความหมายอีกนัยหนึ่งว่า การใช้ข้อมูลเล่ห์เหลี่ยมอย่างแยบยล

ประโยคข้างต้นควรเขียนใหม่ว่า เราต้องทำงานโดยวางแผนล่วงหน้าให้เรียบร้อย
 หมู่นี้ผมเหนื่อยเหลือเกิน อาจมีความหมายว่า เหน็ดเหนื่อยจากทำงาน หรืออาจมีความหมายอีกนัยหนึ่งว่า เกิดความอดทนหระอาใจ

ประโยคข้างต้นควรเขียนใหม่ว่า หมู่นี้ผมออกแรงเหนื่อยก็เหนื่อยแล้ว

๑.๒ ใช้คำที่ไม่เกิดความหมายกำกวม หรือมีความเข้าใจมากกว่า ๑ ความหมาย
 เช่น

พຽ່ງนี้ຟື້ໄມ້ວ່າງ ມີນັດຕ້ອງຜ່າຕັດ ມີຄວາມໝາຍໄດ້ ๒ แบบ คือ ไปทำการผ่าตัด
 เพราะเป็นหมอ หรือไปรับการผ่าตัดเพราะป่วย

ประโยคข้างต้นควรเขียนใหม่ว่า พຽ່ງนี้ຟື້ໄມ້ວ່າງຕ້ອງຜ່າຕັດຕົນໄຂ້ หรือต้องไปรับการผ่าตัด

๒. การใช้คำให้ตรงตามความนิยมของผู้ใช้ภาษาเดียวกัน เช่น คำที่มีความหมายว่า “มาก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ຍຸ່ງ ຊຸມ	ມະມ່ວງ ດຸກ	ຝນຕຸກ ໜັກ	ຝນຕຸກ ຊຸກ
ນ້ຳທ່ວມ ເຈີ່	ຜູ້ຮ້າຍ ຊຸກຊຸມ	ຜູ້ຄົນ ແໜ້ນໜັດ	ຂ້າວປາລາ ອຸດມສມບຸຣນ

๓. การใช้คำให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล เช่น

พ่อพูดกับลูกชาย: “ลูกไปไหนมา ทำไมไม่กลับค่าทุกวัน บอกมาซิ”

ครูพูดกับลูกศิษย์: “เธอช่วยจดบันทึกสั้นๆ ไว้เรียนอาจารย์นงเยาว์ด้วยนะ ขอบใจมาก”

๔. การใช้คำหลาก เช่น

ข้าพเจ้ามี**ความสุข**กับการเลี้ยงสัตว์และปลูกต้นไม้ **พอใจ**ที่จะทำอาหารรับประทานเอง
เพลิดเพลินกับรายการทางโทรทัศน์ นอกจากนี้ยัง**ชอบ**ไปท่องเที่ยวตามต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชนบท

๕. การใช้คำที่ทำให้เห็นภาพและเกิดความรู้สึก เช่น

ด่ำทะมีน	เหลื่องอ้อย	แดงแจ๋	หวานจ้อย	ขมปี้	เค็มปี้
เปรี้ยวจืด	แข็งบั้ง	จืดซีด	เหม็นคูล้ง	หอมฟุ้ง	เล็กกระจริด

กิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจ

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันหาตัวอย่างการใช้คำที่มีความหมายโดยนัย จากหนังสือหรือสื่อประเภทต่างๆ แล้วช่วยกันเขียนอธิบายความหมาย แต่ละกลุ่มส่งตัวแทน ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อนในชั้นช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

๒. หาความหมายของคำต่อไปนี้พร้อมทั้งแต่งประโยค (ทำในสมุดงานส่งครู)

ปากหน้า - บ่ายหน้า

สาบาน - ปฏิญาณ

เคลือบแคลง - เคลือบแฝง

สอบสวน - สืบสวน

กิจการ - กิจกรรม

เปลี่ยนแปลง - ปรับปรุง

ผลีผลาม - บุ่มบ่าม

จุกจิก - จุกจิบ

ตกแต่ง - ตกแต่ง

ชดเชย - ชดใช้